

ještě o veřejné notáře! Činnost notáře není jen formální — jak správně bylo vylučeno v článku Dra Čulíka.

Moderní doba směřuje k odbornictví a k individualizaci. Jako v jiných oborech, dochází a dojde i v právu k specializaci lidské činnosti, k dělbě práce, kterou nikdo nezadrží. Odstraní-li se instituce notářů, bude nutno specializovat soudce pro obor sporný a pro obor nesporný. Vždyť je přece dnes celá řada věcí, které vyřizují jen notáři a které docházejí k soudům úplně hotové. Dr. M. E. nemá ponětí, jak by rozpuštěním notářských úřadů soudní agenda vzrostla a jak by se problém komplikoval po stránce justiční, administrativní i finanční. Neríkám, že by notářství stálo na výši doby a že by nepotřebovalo pronikavých reform.

Při té příležitosti nebude snad od místa poukázat na tuto nesrovnalost: Na Slovensku znamená pojem »notář« velmi mnoho a zároveň velmi málo. Kromě »státních veřejných notářů« rozeznáváme »notáře soudní« (= zapisovatele), pak »notáře a podnotáře obecní, krajské, hlavní«, kteří jsou při službě politické, jako v Čechách obecní tajemníci a mnozí z nich mají vzdělání velmi chatrné a charakter hanebný. Z této nejasnosti titulu vzniká řada nedorozumění, nehledě ani k tomu, že se akademické vzdělání veřejných notářů titulem nechrání. Znací slovenských poměrů vědi velmi dobře, jaká sebranka skrývala se v Uhrách až do té chvíle pod pojem »notáře« at obecního at krajského. Tvoří se teď unifikáční ministerstvo československé a snad nebude na škodu všimne-li si i této zdláhlivé maličkosti. V Čechách a na Moravě se pro obecní úředníky ustálil titul »obecní tajemník«, proč by se nemohl zavést i na Slovensku? Titul »notář« zůstál by vyhrazen lidem akademicky vzdělaným, zastávajícím veřejný úřad, který se ve všech kulturních zemích označuje jako úřad notářský. Zabránilo by se tím mnohému zbytečnému nedorozumění.

Rozhodnutí nejvyššího soudu.

Popřel-li ze dvou zákonných dědiců k pozůstalosti se přihlásivších jeden nárok druhého proto, že tento poslednější se dědického nároku v listině soudní předložené vzdal, sluší na pořad práva odkázati toho, proti kterému svědčí listina.

V pozůstalosti po otci přihlásili se za dědice ze zákona synové A a B. A popřel dědické právo B-ovo, jelikož se tento v pozůstalosti po matce dříve projednávané práva dědického po otci výslovně zřekl. Obě dědické přihlášky byly k soudu přijaty a dědic A, jež vylučuje dědické právo spoludědice B a tvrdí své výhradní právo dědické, byl na pořad práva odkázán.

Zemský soud v Praze jako soud rekursní změnil usnesení stolicе první a odkázal na pořad práva syna B a to z těchto důvodů:

Předem sluší podotknouti, že prvý soudce právem shledává tu případ §u 125. nesp. pat. a nikoli případ §u 2. č. 7 nesp. pat., neboť tu jde o odporující si dědické nároky, jež § 125. nesp. pat. pod dědickými přihláškami rozumí. Přihlášky dědické odporují si vždy, nemůže-li soudce vzhledem k učiněným návrhům položití projednání pozůstalosti za základ všechny podané přihlášky dědické, aniž by to vzneseným nárokem některého účastníka odporovalo. A tomu v daném případě tak jest, ježto rekurent přispisuje si výhradně právo dědické a druhého přihlášeného dědice vylučuje ze spoludědictví, na něž si tento naopak činí nárok.

Avšak první soudce po názoru rekursního soudu nesprávně posoudil otázku, které straně přísluší příkazati roli žalobci, to jest, která má titul slabší (§ 126., odst. 2. nesp. pat.).

Posouzení to záleží, an zákon tu žádného ustanovení nemá, v logickém ohodnocení celého stavu věci. Pro prvého soudce bylo rozhodným, že stěžovatel uplatňuje výhradně právo dědické. To však má rekursní soud za mylné, neboť z pravidla uplatnění obě strany výhradně právo dědické, tak zejména ve případech odstavec prvního § 126., takže výhradností činěného nároku není ničeho rozhodnuto. Rozhodným je právo ne výhradně, ale dlé stavu věci silnější, jak zákon praví. Silnější právo má však stěžovatel, neboť jeho zákonný nárok není odparci popřen, kdežto nárok odparce jest stěžovatelem popřen a to ne svévolně, nýbrž se značným osvědčením, to jest s poukazem na jeho vzdání se dědických práv po zůstaviteli, prohlášené v podání ze dne 11. června 1912 (v pozůstalosti po matce), při čemž arci podotknouti dlužno, že otázka, je-li toto vzdání se platné (§ 538., § 551. st. zn. srv. čl. II. odst. 1. díleč novely třetí a § 5. obč. z., když k §u 551. žádné

zvláštní přechodné ustanovení není) řešena býti může až právě v procesu o dědické právo a nikoli již zde.

Nejvyšší soud rozhodnutím ze dne 26. března 1919 R I 112/19 dovolacím rekursu B-ově nevyhověl a to ze správných v podstatě důvodů usnesení soudu rekursního dodav na vývody dovolací stížnosti toto: Je arci správné, že dědické právo B-ovo opírá se o stejný titul jako dědické právo spoluzůstalého bratra A, totiž o zákon. Než na druhé straně nelze přehlézti, že stěžovatel zákonný nárok svého odparce nepopřel, kdežto tento dědický nárok stěžovatelův popírá, tvrdí, že dědické právo jeho zaniklo zřeknutím se. Na doklad svého tvrzení předložil listinu stěžovatelem podepsanou, z níž ono zřeknutí se je na prvý pohled patrné a proti níž co do pravosti stěžovatel žádných námitek nevznesl. Nelze neuznati, že silnější právo má pro sebe ten, kdo ve svůj prospěch může se na listinu zmíněnou odvolávati. To není však stěžovatel, důsledkem čehož byl rekursním soudem právem na pořad práva odkázán.

Formálně správná dědická přihláška budíž soudem přijata, pokud není zcela jisto, že spocívá na nedostatečném důvodu práva dědického a že ji vylučují přihlášky jiných dědiců.

K pozůstalosti A. F., jež zemřela bez ascendentů, descendentů i sourozenců nezanechavši posledního pořízení, přihlásili se jako zákonní dědicové synovec, dvě neteře, jakož i sestřenice zůstavitelčina B. V. Dědické přihlášky k této pozůstalosti soud nepřijal, ježto neprokázala nijak svého práva dědického, udávajíc jen, že je deorou po bratru matky zůstavitelčiny, tedy příbuznou její III. linie podle §u 731. o. z. a poněvadž pozůstali příbuzní II. linie (děti po sestře zůstavitelky), kteří se k dědictví hlásí. Je prý tedy z dědické posloupnosti vyloučena (§ 730. o. z.) a schází jí vůbec legitimace k podání dědické přihlášky. Podává-li jí přece, není po stránce formální správná, nespocívajíc v dostatečném důvodu práva dědického. Přihlášky takové musí soud odmítnouti z povinnosti úřední. (§ 122. nesp. pat.) Jen formálně správné přihlášky vyřídí se tím, že se soudem přimou a odporují-li si, přijme je soud, načež po slyšení účastníků rozhodne, která ze stran jako žalobce z práva dědického proti druhé vystoupiti má (§ 125. pat.). — Sr. §§ 121. a 122. pat. Gl. U. 3020, 3604, 2815 a z nové řady 2582, Rintzen: Verfahren ausser Streitsachen str. 62, Schuster: Kommentar zum Verfahren ausser Streitsachen § 121., Ott.: Nesporné řízení str. 66.

Rekursní soud usnesení toto zrušil uloživ soudu pozůstalostnímu, aby dědickou přihlášku B. V. znovu vyřídil odůvodniv své rozhodnutí takto:

Podle §§u 121. a 122. cis. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. má každý dědic, t. j. osoba činící nároky dědické na pozůstalost, před nastoupením dědictví podati dědickou přihlášku vyhovující náležitostem uvedeným v §§ 799. a 800. o. z. totiž učiniti u soudu prohlášení, že nastupuje dědictví bezvýjimečně nebo s dobrodružím inventáře a vykázati právní důvod, o něž svůj dědický nárok opírá: dědickou smlouvu, poslední pořízení nebo zákon. Přihláška musí býti vlastnoručně podepsána nebo opatřena podpisem vykázaného plnomocníka. Důkaz dědického právního důvodu může býti podán dodatečně (§ 122. pat.). Každá v předepsané formě podaná přihláška budíž soudem přijata. Jak ze spisu pozůstalostních jest zřejmo, dědická přihláška stěžovatelčina všem těmto formálním ustanovením zákonným vyhovuje, pročž pozůstalostním soudem měla býti přijata, anižby tento byl oprávněn odmítnouti ji proto, že B. V. jako příbuzná zůstavitelčina ze III. linie podle §§u 731. a 738. o. z. z dědictví jest vyloučena, ježto jsou tu příbuzní z linie II. (§ 730. o. z.) a že následkem toho domněle chybí jí vůbec legitimace k dědické přihlášce, neboť při prvém vyřizování přihlášek dědických jest se soudu omezení výhradně jen na zkoumání správnosti jejich po stránce formální a nemůže se pouštíti do řešení otázky, zda nárok dědický jest odůvodněn také věcně.

Soud I. nerozlišuje patrně přesně obou, uvádí-li ve svém usnesení, že dědická přihláška B. V. není formálně správná, ježto nespocívá v dodatečném důvodu práva dědického; vždyť formálně udává se v přihlášce správně jako právní důvod zákon a je-li tento také věcně dostatečným důvodem uplatňovaného nároku, o tom rozhodnouti lze jen pořadem práva (§ 2. č. 1. pat.). — Poněvadž kromě přihlášky B. V. jsou tu ještě dědické přihlášky bližších příbuzných zůstavitelčiny, rovněž o zákon se opírající, tedy dvě skupiny přihlášek vzájemně si odporujících (§§ 730. a 731. o. z.), jsou tu předpoklady pro řízení předepsané v §§ 125. a 126., odst. 2. pat. a bylo

tedy povinností soudu pozůstalostního, aby je provedl, což se však nestalo. Vadu tuto právem stěžovatelka vytýká, pročť stížnosti její jako odůvodněné bylo vyhověno.

Nejvyšší soud dovoací stížnosti ostatních přihlášených dědiců nevyhověl z těchto důvodů:

Správné a zákonu odpovídající důvody usnesení soudu rekursního nejsou vývody rekursu vyvráceny. Vzhledem k vývodům těm dlužno dodat ještě následující:

Spisy nevykazují na první pohled, že by stěžovatelce nedostávalo se legitimace k přihlášce dědičné, neboť ani přihlášky domněle bližších příbuzných, ani B. V. nejsou doloženy doklady listinnými o tvrzeném stupni příbuzenstva se zůstavitelkou. Nelze tedy s naprostou bezpečností prohlásiti již nyní, že by přihláška jednoho z dědiců vylučovala přihlášku druhého. To by bylo lze důvodně tvrditi teprve po prozkoumání titulu práva dědičného na základě listin plný důkaz tvořících. Poněvadž pak za nynějšího stavu spisů není ještě zjevné, že by dědičná přihláška B. V. spočívala na nedostatečném důvodu práva dědičného a jsou zde předpoklady, aby pojednáno bylo o odporujících sobě přihláškách k pozůstalosti, bylo právem usnesení prvního soudu zrušeno, jak tomu svědčí i předpis § 2. č. 7. pat., jehož se sama stížnost dovolává.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 24. června 1919 č. j. R I 234/19-1.

K tomu dovolují si přičinit tuto stručnou poznámku: Zásadní hledisko zračící se v usnesení soudu rekursního i nejvyššího dlužno zajiště uznati správným, zvláště doplně-li je ještě úvahou, že i dědicové podávají formálně bezvadnou dědičnou přihlášku, listinami řádně doloženou a opřenou zdánlivě o účinnější titul práva dědičného, mohou přes to býti z něho vyloučeni následkem různých skutečností, s nimiž zákon spojuje ztrátu dědičného práva jako jsou nezpůsobilost k dědictví (§§ 540.—546. o. z.), vzdání se jeho (§ 551 o. z.) a j., jež snad teprve při vlastním projednání pozůstalosti se objeví. Jest proto přesný výklad ustanovení § 122. pat. zcela na místě a rozhodnutí soudu pozůstalostního, jemu nevyhovující, bylo proto ukvapeno.

R. z. s. Dr. J. Říha.

Co jest předmětem jednání o odporu proti prozatímnímu opatření.

A (sprostředkovatel prodeje nemovitosti) předložil soudu listinu, v níž mu majitel nemovitosti B nabídl tuto na prodej po 3 K jeden čtvereční sáh se závazností do konce roku 1918 tvrdil v žádosti, že nabídku B-ovu dopisem ze dne 14. prosince 1918 přijal a tím nemovitost jeho ukoupil. Poněvadž pak B, jak dosvědčeno dopisem jeho, prodává přes to nemovitost onu C-ovi, povolil soud okresní A-ovi prozatímní opatření proti B-ovi zápočetní nemovitost zmíněnou zciziti nebo zatížit.

Proti opatření podal B odpor, v němž uvedl a nabídl se osvědčiti dopisy i svědky, že A dal si produkovanou jím listinnou nabídku na prodej se závazností do konce 1918 podepsati jen jako příkazní listinu, že smí prodej sprostředkovati, ve skutečnosti také, že bylo smlouveno mezi stranami pouhé sprostředkování prodeje, za které přislíbeno A-ovi 10% provise, při čemž však A výslovně prohlásil, že smlouva ta nebude B-ovi nikterak na překážku prodati volně nemovitost, kdyby lepšího kupce sám našel.

První soud zjistil na základě B-em předložených listin (dopisů) a výsledkem svědků, že smlouva byla uzavřena tak, jak tvrdil B a zrušil A-ovi povolené prozatímní opatření.

Rekursní soud, jsa toho mínění, že první soud neprávem jednal o nároku A-ově, změnil usnesení stolice své a povolené prozatímní opatření v platnosti ponechal.

Nejvyšší soud rozhodnutím ze dne 24. června 1919 č. R I 236/19 obnovil usnesení stolice své. Důvody: Navrhovatel, aby vymohl žádanou zápočetní zcizení a zatížení nemovitosti odpůrci patřící, tvrdil, poněvadž takové opatření pro nepřítomné pohledávky dle § 379. ex. ř. jest nepřijatelné, že mu přísluší nárok na nemovitost samu a to z toho důvodu, že mu ji odpůrce v listině ze dne 23. února 1918 za cenu po 3 kor. jeden čtvereční sáh ke koupi nabídl se závazností nabídky té do konce roku 1918 a on že nabídku dopisem ze 14. prosince 1918 přijal, čímž nemovitost koupil.

Tvrdil tudíž navrhovatel, že uzavřel o nemovitosti kupní smlouvu určitého obsahu, z které vyvozoval nárok na dodržení její, jenž jest prý ohrožen, poněvadž tento nemovitost jiné osobě prodává.

Vedle § 389. ex. ř. přísluší navrhovateli prozatímního opatření, aby osvědčil tvrzený nárok a nebezpečí jemu hrozící. To jsou podmínky přípustnosti opatření.

Určuje-li tedy § 398. ex. ř., že byl-li podán odpůrcem navrhovatelovým odpor proti povolenému opatření, má býti po ústním jednání o něm rozhodnuto, zdali jest povolené opatření přípustné a přiměřené pak právem vzal první soudce při jednání v úvahu i navrhovatelův tvrzený nárok, je-li osvědčen čili nic, ba i otázku jeho existence, neboť osvědčí-li odpůrce, že nárok po právu vůbec nepozůstává, pak není tu osvědčení jeho, jež zákon od navrhovatele požaduje, vůbec dáno a je proto povolené opatření nepřijatelné.

Mylně domnívá se rekursní soud, že odporem lze vznéstí jen námitky formální a že také jen tyto mohou býti předmětem jednání o něm.

Kdyby tomu bylo tak, pak nebyl by zákon vedle opravného prostředku rekursu připustil i odpor proti povolenému opatření.

Tento obranný prostředek má právě za účel předvésti soudu, jenž opatření povolil, nový materiál skutkový, což rekurem státi se nemůže.

Na základě tohoto nového materiálu a výsledků průvodů, hodících se k osvědčení, totiž takových, které ihned při jednání mohou se použiti, má soud rozhodnouti o přípustnosti povoleného prozatímního opatření, tedy také o tom, je-li tvrzený nárok navrhovatelův vůbec a jak dalece osvědčen.

Popírá-li odpůrce navrhovatelův ve svém odporu nárok vůbec, popírá tím zajiště přípustnost opatření, neboť osvědčí-li při jednání, že nárok tvrzený po právu nepozůstává vůbec, pak padá osvědčení navrhovatelovo o jeho existenci, které jest přece nutnou podmínkou k povolení opatření.

Tím není ještě praejudikováno sporu hlavnímu, neboť rozhodnutím o odporu nerozhoduje se o nároku tvrzeném s konečnou platností, nýbrž jen na základě průvodů, k osvědčení se hodících, tak dalece, je-li osvědčena bezpodstatnost nároku, jak ji namítá odpůrce, či je-li osvědčena jeho existence, jak ji tvrdí navrhovatel opatření.

První soudce šel ovšem dále, než bylo potřebí. Avšak poněvadž z výsledků průvodů odpůrcem navrhovatele opatření produkovaných, zvláště i z listin (dopisů) za pravé uznávaných jde na jevo, že žadatel měl prodej pozemků jen sprostředkovati, není jeho nárok na nemovitost samu, jak jej tvrdil, osvědčen vůbec, neboť veškerá průvodní moc listiny, kterouž ho osvědčiti chtěl, mizí, srovná-li se tato s jeho dopisy zaslánými D-ovi, který za majitele pozemků C-a jednal, a s listinou, již dal si přislíbiti sprostředkovatelskou provisi.

Jest tedy v odporu se spisy rozhodnutí soudu rekursního, praví-li, že nárok navrhovatelův jest prokázán. Naopak, ze zjištění první stolice jde, že odpůrce dostatečně osvědčil, že navrhovatelem tvrzený nárok neexistuje a proto zcela důvodně první soudce povolené opatření zrušil.

Nebylo lze proto zachovati opatření ani alespoň proti dání jistoty, neboť tato nemůže nahraditi osvědčení vůbec, nýbrž toliko nedostatečně osvědčení. Není-li tu osvědčení žádání, jako zde dle zjištění soudu prvního, sluší opatření žádané vůbec zamítnouti, anebo, bylo-li povoleno, zrušiti.

Slušelo proto dovolacímu rekursu vyhověti, usnesení rekursního soudu změnití a obnoviti usnesení stolice první opatření zrušující a příkující náklady jeho odpůrci.

Rozhodnutí nejvyššího správního soudu.

a) Ve věcech správních. **Dávka z přírůstků hodnoty. (Čechy.)** Nákladem k trvalému zvýšení hodnoty dle § 9. jest pouze náklad, kterým podstata nebo jakost nemovitosti se tak zlepšila, že zvýší se hodnota hospodářská statku. Takovým nákladem nejsou výlohy spojené s opatřením stavebního úvěru, rovněž ne ušlé úroky z kapitálu, vynaloženého na stavbu. Stavitel jako zcizitel nemůže připočítávati si k hodnotě nabývací hodnotu vlastní práce, ovšem ale výlohy na zhotovení plánu, náklad na vlastní návrhy plánu, na vedení a řízení stavby (kancelářskou režii), taxy a kolky. (Nález ze dne 1. února 1919 čís. 694 sb. rozh. č. 24.)

Honební právo. (Čechy.) Souvislost honitby nesprostředkuje se podélným směrem veřejných cest. § 2. odst. III. hon. zák. předpokládá, že pozemky leží po obou stranách cesty, takže by tvořily celek, kdyby cesty nebylo a že lze dostati se z jednoho na druhý překročením komunikace aspoň na přič. Pozemky zapsané v seznamu veřejného statku jako »náves« rovnají se cestám. Enklavy příkazati dlužno od nejbližšího honebního roku (1. února) i když honitba na ní jest propachtována ještě na dobu další. Pozemky zapsané v seznamu veřejného statku jako náves nejsou součástí společenstevních pozemků honebních. (Nález ze dne 7. února 1919 č. 795 sb. rozh. čís. 32.)